

**8-SINFLARDA BIOLOGIYA O'QITISHNING YANGI ZAMONAVIY METODLARI.****Qodirov Islombek Adahamjon o'g'li****Sobirjonov Saydullo***Andijon davlat pedagogika instituti, Tabiiy fanlar fakulteti**Biologiya yo'nalishi talabalari.*

**Anatatsiya:** *Ushbu maqolada biologiya o'qitishning zamonaviy metodikalari 8-sinflarda o'quvchilarga biologiya fanini o'rganishda o'zgarishlar keltirgan. Bu metodikalar, o'quvchilarning faoliyatini muhimlashtirish, ularning ehtiyotkorlik va tahlil qobiliyatlarini rivojlantirish, shuningdek, biologiya bilimini jismoniy amaliyot bilan bog'liq qilishni ta'minlaydi. Quyidagi maqolada 8-sinflarda biologiya o'qitishning zamonaviy metodikasi haqida ma'lumotlar berilgan.*

**Kalit so'zlar:** *8-sinf, biologiya, metodika, zamonaviy, o'qitish, interaktiv, baholash, uslub, o'qituvchi, o'quvchi, natija, resurs, yangi, faoliyat, rivojlanish, fikrlash.*

Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari, o'quvchilarni o'z faoliyatlari orqali biologiya bilimini o'rganishga yo'naltirilgan. Bu metodikalarning asosiy xususiyatlari interaktivlik, amaliyotga asoslanganlik va o'quvchilarning samaradorligini oshirishdir. Interaktivlik, o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi muloqotni kuchaytirishni maqsad qiladi. Bu metodikada, o'quvchilarga biologiya mavzulari bilan bog'liq savollar, topshiriqlar, laboratoriya ishlari va jismoniy mashqlar beriladi. Bu usul o'quvchilarning o'z fikrlarini bayon qilish, muhokama qilish va jismoniy amaliyotni o'rganishda ishtirok etishga imkon beradi. Amaliyotga asoslanganlik, teorik bilimlarni amaliyotga o'tkazish orqali o'quvchilarning tushunchalarini mustahkamlashga yordam beradi. Bu metodikada, o'quvchilar laboratoriya ishlari, jismoniy observatsiyalar, biologik materiallardan foydalanish va boshqa amaliy mashqlar orqali biologiya bilimini o'rganishlari ta'lim etiladi. Bu usul o'quvchilarni nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash va o'z fikrlarini mustahkamlashga o'rgatadi. Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalarida o'quvchilarning samaradorligini oshirishga umumiy ravishda e'tibor beriladi. Individual va guruh darslarida o'quvchilarning o'zlashtirilgan dasturlash, loyihalash, taqsimlash va baholash jarayonlari amalga oshiriladi. O'quvchilar o'zlarining bilimlarini o'rganishda, tadqiqot qilishda va natijalarini yig'ishda o'z faoliyatlarini boshqarishga imkoniyat beriladi. Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari, elektronik resurslardan, multimedia, interaktiv darsliklardan, online laboratoriyalardan va veb-saytlardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Bu usullar o'quvchilarning biologiya bilimini o'rganishning qiziqarli va qulay yo'llarini ta'minlaydi. Shuningdek, zamonaviy biologiya o'qitishning metodikasi talabalar uchun qiziqarli va o'rganishga yo'naltirilgan o'quv materiallarini taqdim etishni talab qiladi. Bu metodikada ko'p mavzuli darsliklar, ilustratsiyalar, animatsiyalar, videolar va interaktiv testlar ishlatiladi. Bu usul o'quvchilarning qiziqishlarini oshirish va o'z fikrlarini ifoda qilish imkonini beradi. Zamonaviy biologiya o'qitishning 8-sinflarda

amalga oshirilishi, o'quvchilarni biologiya faniga qiziqishni oshirish, ularning tadqiqot, tahlil qobiliyatlarini rivojlantirish va o'zlarini biologiya bilimining amaliyot merosi bilan tanishtirishga qaratilgan. Bu metodikalar o'quvchilarning o'zlashtirilgan, samaradorlik asosida o'rganishini ta'minlash, ularni biologiya faniga qiziqish bilan tortish va ularga biologiya fanini hayotlariga qo'llab-quvvatlovchi bir soha sifatida ko'rishga imkon beradi. 8-sinflarda biologiya o'qitishning zamonaviy metodikasi haqida maqola: Biologiya o'qitish zamonaviy dars metodikalari o'quvchilarga o'zlarini o'zlashtirish, kiritish va tadqiqot qilishga qaratilgan. Bu metodikalar, o'quvchilarning ilmiy fikrlash, amaliyotga o'tish va ijtimoiy tajriba olish qobiliyatlarini rivojlantirishga va ularni biologik dunyo bilan yaqinlashishga qaratilgan. Zamonaviy metodikalar, traditsionallikdan ko'ra yanada interaktivlik, amaliyotlik va ishga yo'naltirilganlikni o'z ichiga oladi. Bu usullar o'quvchilarga biologiya fanini teorik bilimlar bilan bog'liq ravishda o'rganish imkonini beradi va ularni o'zlashtiruvchan va ishga yo'naltirilgan baholash usullari bilan ta'minlaydi. Birinchi navbatda, zamonaviy metodikalar o'quvchilarning qiziqishlarini oshirish, ularning fikrlash va tadqiqot qilishga qiziqishni oshirishga qaratilgan. Misol uchun, o'quvchilarga biologik tushunchalarni o'rganishning interaktiv usullari, masalan, laboratoriya ishi, jismoniy ko'rsatmalar, o'yinlar, tajriba mashg'ulotlari va virtual o'qish vositalari qo'llanilishi mumkin. Ikkinchi navbatda, zamonaviy metodikalar o'quv jarayonida o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi muloqotni mustahkamlashga asoslangan. Bu usulda o'quvchilar guruh ishlarida, ijtimoiy tadqiqotlarda, tahlil va taqdimotlarda ishtirok etishni o'rganishadi. Bu, o'quvchilarni o'z fikrlarini bayon etish, kelajak proyektlarini rejalashtirish va ijtimoiy tajriba olishga o'zlashtiradi. Uchinchi navbatda, zamonaviy metodikalar texnologiya va internetdan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Bu usulda o'quvchilarga interaktiv darsliklar, elektronik ma'lumotlar, animatsiyalar, multimedia vositalar va o'quv dasturlari orqali biologik tushunchalarni o'rganish imkoniyati beriladi. Buning natijasida o'quvchilar o'zlarining o'zlashtirish va o'ziga xos bilimlarini rivojlantirishlari mumkin bo'ladi. Zamonaviy metodikalar biologiya fanini amaliyotga o'tkazish, o'quvchilarning tadqiqot qilish, tahlil qilish, muhokama qilish, tushunchalarni ijtimoiy sohada qo'llash va jismoniy tarbiya amaliyotlariga qatnashish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ular o'quvchilarni biologiya faniga qiziqish va ilmiy fikrlashga qo'llab-quvvatlaydi. Jamiyatimizda biologiya fanining zamonaviy metodikalari o'quvchilarimizni ilmiy-tadqiqotlik fikrlashga qaratilgan. Bu metodikalar o'quvchilarga biologiya fanini hayotning har bir sohasida qanday qo'llash mumkinligini tushuntiradi. Shuningdek, ular o'quvchilarni biologiya sohasidagi so'nggi xabarlar bilan yaqinlashtiradi va ularga biologiya fanini yangilanayotgan sohalardagi ilmiy va texnologik rivojlanishlardan xabardor qiladi. Shuningdek, zamonaviy metodikalar o'quvchilarning kritik fikrlash, muhokama qilish, ilmiy maqolalar yozish va taqdimot qilish qobiliyatlarini rivojlantirishda ham muhim rol o'ynashadi. Bu usulda o'quvchilar ilmiy maqolalar yozish, tadqiqotlarni tashkil etish, ma'lumotlar analizini o'rganish va ijtimoiy tajribaga ega bo'lishadi. Bundan tashqari, zamonaviy metodikalar jismoniy tarbiya, laboratoriya ishi va tajriba mashg'ulotlarini o'quvchilar

uchun amaliyotga o'tkazishga qaratilgan. Bu, o'quvchilarning biologiya fanini amaliyotlik ravishda tushunish, o'zlarining o'zgarishlarni kuzatish va biologik jarayonlarni o'rganish imkoniyatlarini rivojlantiradi. Zamonaviy metodikalar biologiya fanini o'rganishning yanada samarali va qiziqarli yo'llarini o'quvchilarga taqdim etadi. Ular o'quvchilarning ishtiyoq va qiziqishlarini oshirish, fikrlarini ifoda qilish, ijtimoiy hamkorlik qilish va biologiya fanini hayotning har bir aspektida qo'llashga qaratilgan. Bu usulda biologiya fanini o'rganish o'quvchilarda kasb-hunar bilan bog'liq sohalarida ham fikrlash va ijtimoiy faoliyatni mustahkamlashga imkon beradi. Jamiyatimizda biologiya fanini o'qitishning zamonaviy metodikalari o'quvchilarning ilmiy-tadqiqotlik qobiliyatlarini rivojlantirish, ularni yangi texnologiyalar bilan yaqinlashish va biologiya sohasidagi so'nggi rivojlanishlardan xabardor qilishga intilishga qaratilgan. Bu usullar o'quvchilarga biologiya fanini sevib, uni rivojlantirish va jamiyatga foydali bo'lgan bilimlarni o'rgatish imkonini beradi. Biologiya o'qitishning zamonaviy metodikalari, o'quvchilarning biologiya fanini o'rganish va tushunishlarini yanada yanada oshirish, ularga ilmiy g'oyalar va amaliyotni o'rgatish, kritik fikrlash va muhokama qobiliyatini rivojlantirish maqsadida keng foydalaniladigan usullar va texnikalardir.

8-sinflarda biologiya o'qitishning zamonaviy metodikalari quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Amaliyotga asoslanish: Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari o'quvchilarni laboratoriya ishlari, ilmiy tadqiqotlar, jismoniy tarbiya mashg'ulotlari va o'quviy mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi. O'quvchilar teorik bilimlarini amaliyotga o'tkazish orqali konseptual va amaliy tushunchalarini yanada tushuntirishlari va o'zlashtirishlari mumkin bo'ladi.

2. Interaktiv o'qitish: Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari o'quvchilar bilimlarini oshirish uchun interaktiv texnikalardan foydalanishni talab qiladi. Bu texnikalar o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash, jismoniy tarbiya animatsiyalari, davrlararo modellar, interaktiv darslar, kompyuter dasturlari, videolar, interaktiv elektron darsliklar va internet resurslaridan foydalanishni o'z ichiga oladi.

3. Ilova va dasturlar: 8-sinflarda biologiya o'qitishning zamonaviy metodikalari ilovalar va dasturlardan foydalanishni talab qiladi. Bu ilovalar va dasturlar o'quvchilarga biologiya sohalaridagi muammolarni yechish, animatsiyalar va vizual effektlar yordamida biologik jarayonlarni o'rganish, muhokama qilish, tahlil qilish va amaliy mashg'ulotlarni amalga oshirish imkoniyatini beradi.

4. Guruh ishlari va hamkorlik: Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari o'quvchilarning guruh ishlari va hamkorlikni oshirishga qaratilgan. Guruh ishlari o'quvchilarning bir-biriga ko'maklashishini, o'z fikrlarini o'zlashtirishini, maslahatlashishini va jismoniy tarbiya va tadqiqotlarni birga o'rganishini ta'minlaydi.

5. Masofaviy ta'lim: Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari masofaviy ta'limni o'rgatishga asoslanadi. O'quvchilar uchun onlayn darslar, interaktiv darsliklar, web-platfomalar va elektron resurslar yaratish orqali o'quvchilarni o'z vaqtlarida va o'zlashtirishlarida o'quvni oshirish imkoniyatini beradi.

6. Birlashtirilgan fanlar: Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari o'quvchilarni biologiya bilimini boshqa fanlar bilan birlashtirishga qaratilgan. Bunda kimyo, fizika, informatika yoki ekologiya bilan biologiya o'qitishni birlashtirish orqali o'quvchilarning bilimlararo munosabatlarini tushunish va tahlil qilish imkoniyatini yaratadi.

7. Mahalliy muhit va ona-tillar: Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari 8-sinflarda biologiya fanini o'rganish jarayonida o'quvchilarga qulayliklar yaratishga qaratilgan. Bu metodikalar o'quvchilarning aktivan ishtirok etishini, o'z fikrlarini ifoda qilishni, bilimlararo muhokama va muhokama qobiliyatlarini rivojlantirishni hedef qiladilar.

Ulardan ba'zilari quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Bodring tahlil: Bu metodika o'quvchilarga biologik materiallarni tahlil qilishni o'rganish imkoniyatini beradi. O'quvchilar laboratoriya mashg'ulotlarida biologik tahlil usullarini o'rganish orqali organlarning tuzilishi, funksiyalari va ulardagi o'zgarishlarni tushunishlari mumkin bo'ladi.

2. Virtual qo'llanmalar va interaktiv darsliklar: Bu metodikalar o'quvchilarga biologiya fanini interaktiv tarzda o'rganish imkoniyatini beradi. Virtual qo'llanmalar, interaktiv darsliklar va davrlararo modellar o'quvchilarning biologik jarayonlarni vizual effektlar yordamida o'rganishini ta'minlaydi.

3. O'yinlar va tanlovlar: O'yinlar va tanlovlar biologiya fanini o'rganish jarayonida o'quvchilarni qiziqishni oshirish va ishtirok etishga qaratilgan. Bu metodika o'quvchilarning bilimlarini sinash, tahlil qilish va muhokama qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. O'quvchilar bilimlararo tadqiqotlar: Zamonaviy biologiya o'qitish metodikalari o'quvchilarni tadqiqotlar bilan birga ishlashga qaratilgan. O'quvchilar o'z muammolarni aniqlash, tadqiqotlar olib borish, ma'lumotlarni tahlil qilish, natijalarni ta'kidlash va maqolalar yozish kabi amaliyotlar bilan shug'ullanadilar.

5. Mahalliy muhit va ekologik o'qitish: Bu metodikalar o'quvchilarni o'z mahalliy muhitida biologik jarayonlarni o'rganishga qaratilgan. O'quvchilar mahalliy ekologiyaga qiziqish olish, ekologik muammolar va ularning echimlari bilan tanishish orqali ekologik xavfsizlikni tushunishlari mumkin bo'ladi.

6. Hamkorlik va guruh ishlari: Bu metodikalar o'quvchilarning hamkorlik qilish va guruhda ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. O'quvchilar o'zaro fikrlashish, muhokama qilish, o'z fikrlarini ifoda qilish va jamoada ishlaganlik orqali biologiya fanini o'rganishlari ta'lim jarayonini saraqib chiqaradi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy biologiya o'qitishning amalga oshirilishi o'quvchilarni biologiya faniga qiziqish va qiziqishlarini oshirish, ularni o'z fikrlarini ifoda qilish va muhokama qilishga imkoniyat berish bilan bog'liq. Bunday metodikalardan foydalanish o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini yanada rivojlantirish va ularni biologiya sohasidagi mustahkamlashishga olib keladi.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. A. T. Gafurov. “Darvinizm” T. : «Ukituvchi», 1992.
2. Biologiya. Bibliograficheskiy spravochnik, K. : “Naukova dumka” 1994
3. I. P. Sokolova. “Biologiya”. M. : “Vusshaya shkola” 1987.
4. K. Villi. “Biologiya”. Perevod s angliyskogo izdaniya «Mir», M. : 1968.: 1970